

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

M. N. MŰZSEMI KÖNYVTÁRA
Néplap-Könyvtár
Növekedési lap
1896. év. 528. sz.

Megjelenik minden vasárnap egy
ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath.
népoktatási intézet egy-egy példány-
ban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt.
Kéziratokat nem küldünk vissza

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-uteza 13. szám

(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes
szóért, minden közlés után 2 kr. (4 fillér)
fizetendő. — Egyéb hirdetéseknel egész
oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrés 4 frt
és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30
kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Teljes

Felhívás megrendelésre.

Szent-István-Társulat 1895. kezdetével „Népnevelő” czimmel nevelés- és oktatásügyi hetilapot indított, melynek czélja: a katolikus népoktatás ügyét elméletileg és a magyarországi viszonyoknak megfelelően gyakorlatilag is tárgyalni, a katolikus tanítókat és egyéb tanfériákat az egyházi hatóságok és a közoktatásügyi országos kormányzat rendeleteivel megismertetni, őket a katolikus népoktatási intézeteknek szánt tankönyvek és tanszerek felől tájékoztatni, a népiskolai tanügyre vonatkozó és a tanitóság érdekeit érintő mozzanatokot följegyezni és méltatni, végül üdvös kapcsolatot képezni maguk a tanfériák, valamint ezek és a Szent-István-Társulat között, mely a hazai katolikus népiskolákat a nagymélt. püspöki kar intézkedése értelmében a használandó tankönyvekkel ellátni főfontosságú hivatásának ismeri.

Hogy pedig ez a lap minél szélesebb körben elérje czélját, a Szent-István-Társulat elhatározta, hogy azt a nagymélt. püspöki kar támogatása mellett ingyen küldi egy-egy példányban minden magyarországi latin és görög szertartású népoktatási intézetnek.

Midőn a Társulat igazgató-választmánya ezt a nagy áldozatot jelentő határozatot hozta s a katolikus tanítókat ingyenes tanügyi lappal ellátta, tette ezt tekintettel arra a nagy erkölcsi haszonra, melyet egy ily laptól a tanitóságnál remélt, de egyúttal számítva arra is, hogy e lapot **a többi tanfériák is, első sorban pedig a lelkész urak** lelkesen fölkarolják és **megrendelésökkal** pártolják. Kétségtelen ugyanis, hogy a „Népnevelő” nemcsak a tanítókat, hanem az összes tanfériákat és tanügybarátokat érdekli s azért mindezek pártolására joggal számíthat.

Azért most, miután a „Népnevelő” életrevalóságát egy évi pályafutása alatt bebizonyította, miután a katolikus tanitóság és a lap többi olvasóinak

tetszését kiérdemelte s a tanítók és számos más tanférfiú kedvelt és várva várt lapjává lett. az alulírott Társulat tisztelettel és bizalommal felszólítja **az összes katolikus tanférfiakat és tanügybarátokat s első sorban a lelkész urakat.** sziveskedjenek a **„Népnevelő” megrendelni** s ilykép pártolásukba venni. A **„Népnevelő”** jelen számát lelkész uraknak több ezer példányban küldjük szét, s azokat, kik már előfizetői a lapnak, kérjük, hogy ezt a mutatóványul küldött számot más érdeklődőnek átadni ne terheltesse.

Kérjük a tanító urakat is, sziveskedjenek lapunkat tanügybarátoknak megrendelésre ajánlani.

A Szent-István-Társulat, hogy a támasztható igényeket minél teljesebb mértékben kielégítse, a lapot a jelen számtól kezdve az eddig használnál finomabb papíron állíttatja ki, árát azonban a régiek hagyja.

A **„Népnevelő”** előfizetési ára egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr., mely a **„Népnevelő”** kiadóhivatalába (Budapest, Királyi Pál-utca 13. sz.) küldendő.

Még az első évfolyamból is szolgálhatunk teljes példányokkal.

A szerkesztőség, mint a mult számban olvasható »Visszatekintés«-ben kijelentette, azon lesz, hogy a lapot második évében még tökéletesebben vezesse, nevezetesen, hogy minél számosabb és minél tökéletesebb, minél gyakorlatiasabb nevelés- és tanítástani cikkelyt közöljön s ilykép a katolikus tanítók és egyéb tanférfiak igényeit minél teljesebben kielégítse.

Isten szent áldásával kezdjük az új esztendőt.

Budapesten, 1896. évi január hó 5-ikén.

A Szent-István-Társulat.

A tanítóképzés reformja.

Ez alatt a czim alatt sokat összehordtak a különböző lapok, de hogy az intézők figyelmét e tárgyra irányozni és tette serkenteni tudták volna, azt senki sem állíthatja. Pedig a kérdés igen fontos, mert szoros összefüggésben áll állami létünkkel és a vallásos élet fejlődésével. Az iskola ugy a hazafias felbuzdulásnak, valamint a vallási érzület ápolásának és terjesztésének leghathatósabb melegágya s a tanító, ki az iskolának lelke, ezen erzületek leghivatottabb ápolója, kertésze.

Lapunk m. évi 21-ik számában (1734) egy hosszabb értekezésben foglalkozik ezen kérdéssel, de ő inkább a tanítóképzék reformjáról beszél s a tanítók képzettségéről meglehetősen kicsinyléssel szól, mégis azt ajánlja, hogy jó tanárokat a kepezdeknek, mert ezek a főtényezők, kik többször ismétlődő vizsgálatok, ugynevezett kötelező praktikumok alá fognak az összes jelölteket. Ez az expediens a mai előrehaladott viszonyok között nem adna meg a kedvező fordulatot.

A tanító mai kvalifikatioja az érettségivel egyenlő s ezt közoktatásügyi törvényeink el is ismerik. Egyenlőnek kell tekintenünk a tanítói

oklevelet az érettségi bizonyítvánnyal nem csak azért, mivel a megszerzésükre szánt idő egyenlő, de azért is, mert a mai tanító képzettsége és intelligenciája nem áll mögötte egy gymnasistáénak.

De hisz éppen itt rejlik a tanítóképzés reformjának szükségessége, mert a kvalifikációs törvény mesterségesen lefokozza a tanítót és elzár előle minden más pályát. Így hogy egyébbel ne bizonyítsam állításomat, elég lesz felemlítenem a hivatkozott törvény amaz intézkedését, hogy tanítói oklevél alapján nem lehet a községjegyzői szigorlatot sem letenni, míg a polgári iskola 6-ik osztályáról nyert bizonyítvány teljesen elegendő előkészültséget nyújt a vizsgálatához. Tisza Kálmán 16 évi dicső uralkodásának egyik — mondhatnám éretlen — gyümölcse, melynek konzekvenciája, hogy a tanító nem juthatott be a rangfokozatba, hogy fizetésének minimumát újra 300 frtban állapították meg, hogy kaputos ember létere kicsinyli őt a jegyző, a gazdatiszt, sőt maga a nép is, mert akárhányszor vagy egyiknek vagy másiknak vagy valamennyinek a kegyeitől függ.

Ez az állapot megjárta hajdanában, de a mai tanítóra nézve tarthatatlan, melyen segíteni kell.

A II. egyetemes tanügyi kongresszus a megvitandó tétel közé felvette az *egységes tanítóképzés* kérdését s ezzel e fontos eszmét napirendre tűzte. E kérdés megoldását akként vélik sokan megvalósítandónak, hogy tanítói erettség és legalább 1—2 évi akadémiai tanulmány előtt senki se lehessen. Ezen kvalifikációval azonban emelkedhessék fel egy a polgári, valamint a középiskolai tanítóságra, esetleg tanfelügyelő- és főigazgatóságra és viselhesen bármily hivatalt a miniszteriumban.

Ez elől ma már — úgy mondják — kitérni nem lehet, mert az a rohamos haladás, mely egy a szellemi, valamint az anyagi téren (ipar, kereskedés stb.) mutatkozik, szükségessé teszi, hogy igazán képzett és művelt tanítói kart teremtsünk, mely Magyarország újra való meghódításának nagy művét sikerrel bevégezze.

Önként felmerül a kérdés, hogy vajjon az ekképen minősített egyén elmegy-e falura egyszerű tanítónak? Erre határozott igennel felelek, mert kérdelem, vajjon elmegy-e az egyetemet végzett fiatal ember kis fizetésre káplánnak s nem ritkán lesz belőle egy kis fizetésű plébános? Vagy az a jogvégzett fiatal ember nem a fizetéstelen és tiszteletbeli irnokságon, díjnokságon kezdi-e pályafutását azon reményben, hogy hiszen még miniszter is lehet belőle? Ha a nagyközönség a tanítóban olyan egyént lát, kiben megvan a képesség az emelkedésre, akkor a vagyonos és tekintélyes családok sem fogják gyermekeiket ezen valóban szép és magasztos pályától elzárni, miáltal a tanító tekintélye emelkedni s állása sulyban csak nyerni fog.

Az eszme valóban érdemes a megszívlelésre és a vele való tüzetes foglalkozásra. Mi e helyütt csak érinteni óhajtottuk a különböző ideákat, felhíván tisztelt olvasóink becses figyelmét e kérdésekre s alkalmat nyújtván a több oldalú megvitatás által az eszme megérlelésére. Különösen szükséges ez, hogy a mai rohamos és gyors reform-korszakban kath. tanítóképezdeink ügyét illetőleg készületlenül ne találtassunk; mert féltő, hogy az egységes tanítóképzés kérdésének megoldásával az egyházak tanítóképesítési jogát érzékeny, a felekezeti iskolákra nézve végzetes halaldőfés érheti az államhatalom részéről. Isten velünk!

Juhász Sándor.

Milyen eljárást kövessen a tanító, hogy a történelem tanításának jelentősége az elemi tanodában valóban biztosíttassék?

Az a kérdés tehát: mily eljárást kövessen a tanító, hogy a történelem tanításának jelentősége az elemi tanodában valóban biztosíttassék?

Qui bene distinguit bene docet, azaz: ki a kérdés egyes részeit jól különbözteti meg, az jól tanít, szokta volt mondani egy örökké kedves emlékü tanárom.

Kisértsük meg tehát és bontsuk elemeire tételünket. Keressük a követésre alkalmas eljárást, azaz tanítási módot, módszertani keretet, a melyben a tanító az elemi iskolában a történelmet tanítsa, hogy annak jelentősége ervényre jusson, azaz hogy a kívánt maradandó eredményt biztosítsa.

Szerény véleményem szerint három fő elv van e feltételben:

1. az egyik a történelemnek mint tudománynak, s annak már az elemi iskolában való fontossága;

2. a másik azon eredmény, melyet a történelem tanításából várunk, és a

3. harmadik az a keret és előadási mód, amelynek alkalmazásával ezen eredményt elérni reményeljük.

Csak még azon egy megjegyzést méltóztatassanak megengedni, hogy nem mindig az a mi jó barátunk, a ki nekünk sok szépet mond, hanem az, a ki igazat. Így, ha itt-ott a kissé talán erősebb hang által önmagunkat bírálni, esetleg meg bírálni látszanám, mentsen ki az: hogy egy az igazság és a magyarnak magyarán kell azt megmondani.

Így az első pontban a történelemnek mint tudománynak és tantárgynak fontosságát kimutatni akarva, mindjárt az első lépésnél nagyon sok tanítónak és történelemlátnak meggyőződésétől, azaz hogy őszintében és szabatosabban, az igazságnak megfelelőbben fejezzem ki magamat: divatos, önmagára tukmált felfogásától tér el az enyém.

Mert mi a történelem? Azok, a kik a mai felfogásnak indokolatlanul hódolva, a minden magasabbat, szentebbet az iskolából is kizárni iparkodó szellemet viszik magukkal tantermeikbe, azok azt felelik, hogy:

a történelem, a megtörtént dolgoknak tudása, azoknak értéke: tehát:

az emberi nem megtörtént dolgainak, fejlődésének, haladásának tudása, azoknak értéke.

Uraim! Én nekem a történelemnek ezen általánosan elfogadottnak látszó meghatározását elfogadnom tiltja hitemből s bár korlátolt, de önérzetesen mondom ehhez elégséges tudásomból fakadó meggyőződéselem. Sőt tovább megyek. Ezen meghatározást, ezen felfogást nem oszthatom én, de önök közül is m. t. olvasóim! nem szabad azt elfogadnia, osztania senkinek! Pedig lássák én ezt a meghatározást, egy manapság nagyon elterjedt tankönyvből vettem ki.

Megütözköve néznek reám, hogy miért? Vajjon hát a történelem nem az emberi-nem megtörtént dolgainak, fejlődésének, haladásának tudása, azoknak értéke hisz ez csak világosan így van?! Nem! És pedig azért nem, mert ezen meghatározás elfogadásával elfogadjuk annak divatos értelmezését, el egész terjedelmében, a mely értelmezés pedig — és kérem ezt jól megfigyelni — kizárja a világtörténelemnek lelkét, éltető elemét, vezérlő szellemét,

az égi Gondviselést, az Istent! Hogy azután vajjon a phosphor, a véletlen, az önmagában isteni tudatra ébredő emberiség szelleme: avagy pedig az általam hittel imádott, a világos teremtő és gondviselő Isten vezeti-e a világtörténelem folyását az ő végtelen bölcseségének emberi eszt felülmuló útai szerint, ez már én nekem t. uraim nem mindegy! És itt van az én sarkalatos eltérésem a történelem meghatározásának már általános »felvilágosult« szellemű, istennélküli alakjától, amennyiben én azokkal tartok, a kik magát a történelmet

az emberiségnek az isteni Gondviselés által számára meghatározott vagy megengedett utakon való szellemi és anyagi előhaladásául fogadják el; és

a történettudományt e névre méltónak csak akkor tekintik, ha az az emberiség világeseményeiben a végtelenül bölcsen rendező isteni Gondviselés működésének emberi felfogás keletén belül feltalálható és megérthető intézkedéseit, nyilvánulásait kutatja, keresi, magyarázza, érteti.

S vajjon kizárja-e ezen egyedül jogosult keresztény történelmi felfogás az előbbinek körét? Távolról sem. Ily értelemben már elfogadhatom én is, hogy a történelem az emberi nem megtörtént dolgainak, fejlődésének, haladásának tudása, azoknak értése, csak hogy bele szövöm e végtelen fontosságú szót: *Isteni Gondviselés* (által vezetett dolgainak fejlődése, haladása, azoknak ily szellemben tudása, ily értelemben való összefüggése, előadása

E roppant fontosságú különbségnek az első tekintetre szembeötlőnek kell lennie; s míg e körülmény indokolja a tételben különben elég szabatosan meghatározott kérdés megoldását a történelem abc-jénél kezdenem, addig másrészről az egyedüli biztos és elfogadható alapot nyújtja vizsgálódásainknak továbbfűzésére.

Midőn pedig ezen meggyőződésem szerint egyedül elfogadható biztos alapra helyezkedem kérdésünk tovább fejtegetésénél, teszem ezt eme alaptétellem előzetes bizonyítgatása nélkül, ama véleményben, hogy m. t. uraim mindannyian osztják az én keresztény felfogásomat.

Ellenkező esetben a történetbölcsülethez kellene fordulnom érveket, melyekkel kimutathatnám hogy: a világtörténelem eseményei nem egyebek az emberiségnek az Isten és erkölcs felé való törekvéseinél vagy attól való elfordulásánál. Mert amint az egyes embert cselekedeteiben mindig, vallásos meggyőződése vagy ennek ellentéte, — erkölcsi érzéke vagy ennek ellentéte — vezeti, úgy a család, a társadalom, a nemzetek, az egész emberiség is mindig e kettő körül forog: hit és erkölcs. Ez minden törekvéseinek közponja, vagy e szerint vagy ez ellen, de enélkül nem cselekszik soha. Istennel és Istennel vagy pedig istenek

és Isten ellen, erkölccsel vagy erkölcs ellen, de mindig ez jellemzi minden törekvésüket. Az ó-kor állami és társadalmi rendszerének alapja a vallás volt. Krisztus urunk megjelenése a világtörténelemnek kétségbevonhatlan gócpontja; a középkor története az egyház és állami életszöveve, az új és legújabb kornak sajnos minden törekvése a társadalmi és állami élet terén az Isten és vallás ellen irányul, ez a szellem lengi át minden mozzanatot, ez a törekvés nyilvánul a történelmi alkotó működésében.

Nem egy hívő keresztény léleknek, de bármely elfogulatlanul gondolkozó és vizsgálódó embernek sem lehet tehát egy pillanatilag sem kétségbe vonni: hogy a világtörténelemnek súlypontját mindig az isteneszme képezte. Vagy nem úgy van-e jelen napjainkban is? Nem áll-e jelen állami létünk is egy korszaknak atkos nyomása alatt, amelynek hasonlóképpen az isteneszme képezi súlypontját, csak hogy küzdve, ellene?!

Menjünk tovább. Nem tűnik-e fel a komolyabban vizsgálódó előtt, hogy kitörülve az Istent és erényt a történelemből nem magyarázhatjuk meg a történelmi tényeket? Egy futó pillantás az évszázadok lánczain elég lesz begyőzni, hogy a hit és erény emeli a nemzeteket, a bűn pedig nyomorulttá teszi a népeket! Elhagyom Juda és Izraelnek erényben dicsőséges napjait, s az istenyilkos nemzetnek gyászos bukását hallgatással mellőzöm, — bibliába illő thémának látszanék talán — de Fönícia és Babylonnak, Asszúr és Mizraimnak korunkig elható dicsfénye vajjon nem-e az erkölcsi romlásban tűnik le dicstelenül! Karthago és Göröghonnak, meg az óriási római birodalomnak vitézség és jellemből, ősi erényeiből kivetkezett puhult kéjvágya ásta meg a gyászos sirt! Snehogy továbbá föltétlen laudator temporis acti-nak tűnjem fel, ámbár nyiltan megvallom, távolról sem értek egyet annak a szegény »sötét« középkornak szajkó gyalázóiival, mely annyi nagy jellemet adott a világtörténelemnek és nem zajos, de annál édesebb csendes boldogságot a hívő kebelnek, csak azt kérdezem, vajjon a világtörténelem legújabb alakulásaiban, e legutolsó 2 században Isten és erény ellen törve dicsőbbek, nagyobbak, boldogabbak lettek-e az országok, nemzetek, társadalom, család és az egyes emberek?!

Igen, a ki előre czélul nem tűzi ki, hogy kidobja — ha tudja — a világból annak alkotó és fentartó isteni szellemet, az egy ily szemle után a meggyőződés lelkével tér vissza velem tárgyunkhoz, ha valóban csak egy mindenevet végtelenül felülmuló bölcs isteni Gondviselés vezetheti a világmindenségnek óriási művét, és hogy a világtörténelem is valóban az Istennek ujjával íródik.

Dr. V. F.

(Folytatása következik.)

Minő szempontokból kívánatos, hogy kath. népiskoláinkban külön reáltankönyvet és külön olvasókönyvet használjunk?

Még ugyan nem érkezett el annak az ideje, hogy a kath. népiskolák tantervét revidáló bizottság által kidolgozott »Oszttalan népiskolai tanterv« által teremtett helyzettel foglalkozunk, de azért már most is kifejezhetjük, hogy több mint bizonyos, hogy e tanterv életbeléptetése új tankönyvek és új olvasókönyvek szerkesztését vagy pedig a meglevők átrevidálását fogja szükségessé tenni.

A Szent-István-Társulat — miként a »Népnevelő« jelezte volt — már is revidálás átvette az általa kiadott és sok-sok kiadást ért Bárány-fele kath. népiskolai olvasókönyveket, s ebből nemcsak azt a konzekvenciát vonom le, hogy a Szt.-István-Társulat, mint könyvkiadó saját kiadványait minél inkább tökéletesíteni s a közhasználatra minél alkalmasabbá tenni törekszik, hanem azt is, hogy a kath. tanügy vezérlő faktorainak nincsen szándékukban a mostani kath. népiskolai olvasókönyveket kiküszöbölni azért, hogy helyettük a csoportosított — ugynevezett reáolvasókönyvek téssenek a népiskolai oktatás központjává.

Ujabb időben ugyanis mind sűrűbben hangoztatják — különösen kath. tanférfiak — a reáolvasó-tankönyv használatának előnyeit s úgy tüntetik fel a dolgot, hogy egyedül a reáolvasókönyv alkalmazásával szüntethető meg a népiskolákban a túlterhelés. A reáolvasókönyv hirdett előnye a gyakorlat téren nincsenek még annyira kipróbálva, hogy a külön reáltankönyveket és a külön olvasókönyveket már is kiküszöbölhetnénk iskoláinkból, s legkevésbé van általuk megoldva a túlterhelés kérdése.

De különben is a tankönyv alapján való tanítás mellett régi gyakorlat érvel és tényleg sok tanító van, ki külön tankönyvből tanít és mindamelllett kiváló eredményképes felmutatni. Azonban az is áll, hogy a tanításban elért siker nem is egyik-másik rendszerű tankönyvnek, hanem a tanító lelkiismeretességének, ügyességének és tanítói készségének tulajdonítható, mint a hogy tényleg tudós és nagyevű férfaink a multban reáolvasókönyvek nélkül is, a külön tankönyvek alapján, elegendő kiképzetést nyertek a tudományos iskolákba való belépésre. Pedig régen is sok volt a tananyag. Ott van például a »Kis-Tükör«, mely ugyancsak vaskos kötet könyv s mégis vannak öregek, kik ma is el tudják mondani kívülről annak tartalmát.

Ezt csak példának hoztam fel. A tanítás képe ma már megváltozott — előbbre haladt. S a reáolvasókönyv híveinek érve ellenünk: hogy a külön tankönyv alapján nem csoportosíthat a tanító. Dehogy nem! A közmondás szerint: ismétlés a tudás anyja s a gyakorlás tesz

mesterré. Mi tehát, akik a külön tankönyv és külön olvasókönyv alapján tanítunk, a tankönyv tananyagát előbb részletekben dolgozzuk fel (módszertani leczkékben) s az így feldolgozott részletes tananyagot ismétlések által csoportosítjuk, összfogalmat alkottatunk és az olvasókönyvben foglaltatott reáltárgyu, közhasznú ismeretek kibővítésére szolgáló olvasmányok tárgyalásával s értelmezése által a tanulók netalán: hiányos ismeretkörét kibővítjük. Jut erre elég idő és alkalom. Amely tanító pedig ehhez nem ért, vagy talán restel magának fáradságot venni, hogy a tanításban ekként járjon el, az épp oly lanyhán fog a reáolvasókönyv alapján is a fogalom-alkotásra, az értem fejlesztésére gondot fordítani s csak olvastatni fogja a reáolvasókönyv olvasmányait azért, hogy tanulói olvasni tanuljanak.

Hiszen én komoly emberektől is hallottam mondani: minek, kivált a paraszt gyerekeknek az a sok mindenféle tanulás, elég az, ha megtanulnak írni, olvasni, számolni, meg a hittant, egyébként úgy sem veszik hasznát. Természetesen mi tanítók másként fogjuk fel az iskoláztatás célját, s mégis, a reáolvasókönyv alkalmazásával ide juthatunk. S ha — mondjuk — ez volna a cél, minek akkor a reáliák tananyagát feldolgozni olvasmányokul, hiszen az olvasás megtanítását sokkal inkább el lehet érni nem száraz, tudományos és absztrakt értelmű, hanem leíró, elbeszélő stb. efféle a gyermekek előtt kedves olvasmányok olvasztatásával.

A népiskolai oktatásnak célja az értelem fejlesztése, az ész kiművelése lévén, erre való a helyesen szerkesztett, könnyű nyelvezettel irt népiskolai tankönyvek, az erkölcsi érzellem felebresztésére, fejlesztésére és ápolására pedig a kath. olvasókönyvek kedélynemesítő olvasmányai. Mindkettőnek meg van tehát a maga rendeltetése s eredményes felhasználása az illető tanítótól függ. Épp azért sem egyik, sem a másik könyv nem lehet cél népiskoláinkban, hanem csak eszköz a szorgalom fejlesztésére s a munkássági vágy ápolására.

Nem áll tehát, hogy a reáltankönyv nem lehet a tanítás központja. Sőt a reáolvasókönyv ellen nekem még az az aggályom is van, hogy a sok közül fog találkozni tanító, ki iskolája, illetve tanítása eredménytelensége miatt majd így argumentál: »hogy tanítványaim nem igen tudnak a reáliákból, nem én, hanem a tankönyv az oka, mert én mindennap olvasatok belőle, mégis magyarázom nekik az olvasmány tartalmát, de hát tanítványaim némelykor szórakozottak is, meg azután el is feledik a hallottakat. Aztán meg sok a tanuló, mindegyikkel kell foglalkoznom s így bővebb értelmeztetésre nem igen jut idő.«

Mi tanítók leginkább tudjuk, mily nehéz a tanítványok figyelmét egy felőrára is lekötni s egy tárgyra irányítani. Igaz, hogy a tanítónak kell tudnia fegyelmet tartani és ennek

kapesán tanítása iránt a szükséges érdeklődést megőrizni. Szép theoria ez, de kivitele a gyakorlatban nehéz am. Mert fegyelmet tartani a tanítványok közt így vagy amúgy, lehet, de — ne szépsűk a dolgot — hogy ezt igen sokszor kényszerítő eszközökkel is kell tamogatni. Ott pedig, ahol erőszak van, a fegyelem is csak erőltetett, látszólagos. A gyermekek figyelmét sokszor a legesekélyebb dolog, pl. egy zörrenés is képes más irányba terelni s ilyenkor beszélhet a tanító bármily érdekes dologról, tarthat még oly szép magyarázatot, jószándéka kárba vész, szavainak nagy része elrepül tanítványainak füle mellett.

Másként van ez a külön tankönyv s a külön olvasókönyv alkalmazásával. Az olvasókönyv ugyanis kiválóan erkölcsi oktató, vagy mesészerű, de erkölcsi tanulságot magában rejlő olvasmányokat tartalmazván, a tanulók ezeket kedvvel olvassák, az olvasottakat meg is értik különösebb értelmezés nélkül is annyira, hogy az olvasmány tárgyát részleteiben úgy mint egészében képesek elmondani, sőt a benne rejlő igazságokat maguk is levonják; szóval, figyelmök osztatlanul az olvasottakra irányul, mindennemű fegyelmi kényszer nélkül. Így az a napi felóra, mit a tanító csoportonként az olvasatásra fordít, nem lesz gyötrő sem a tanítóra, sem a tanulókra nézve. Egy-egy felóra pedig délelőttönként és délutánonként a reáltantárgyu leczkék kikérdezésére elegendő, e mellett idő és alkalom nyilik magyarázásra, ismétlésre és összefoglalásra is. Ily változatos foglalkozások mellett gyorsan mulik az idő mind a tanulóknak, mind a tanítónak. S ha a tanító pontosan betartja úgy az órarendet, mint a tantervet, en nem hiszem, hogy túlterhelésről joggal panaszkodni okunk lehetne.

Ezen szempontokból vagyok hiva a külön reáltankönyv- és külön olvasókönyvnek; azért is szivemből üdvözlöm a Szent-István-Társulat gondos figyelmét, hogy a jeles Bárány-féle olvasókönyveket átdolgoztatja.

Csáky Elek.

A nőkérdés.

Néhány évvel ezelőtt egy kiküldött bizottságban — melynek paedagog kapacitások voltak tagjai — voltam szerencsés részt vehetni.

A kiküldött bizottság, a nőtanítók fiú-osztályokban leendő alkalmaztatása felett volt véleményt mondandó.

En úgy vélem, hogy a ma szőnyegen, helyesebben szólva — napirenden lévő *nőkérdéssel* ez a kérdés bátran azonosítható.

Előkészítője volt az, sok már hasonló irányú mozgalommal egyetemben, a mai nagy problémának, mely ma az egész művelt társadalmat érdekli, a zsúrokon megbeszélés tárgyát képezi, anketeket tartanak ügyében s a napisajtó foglalkozik hasábjain napról-napra vele.

Oly vehemensen tört e kérdés ma fel-színre, hogy meg kellett előle hátrálnia minden ellentállásnak.

S a siker, mely a társadalom közvéleménye ellen intézett, eme támadást követte — szinte hihetetlen!

A nőkérdés ma elintézettnek tekintetik!

Az ujesztendőtől fogva, nyitva állnak a középiskolák kapui a leánynövendékek számára is. Onnan azután mehetnek az ország legmagasabb iskolájába az egyetemre, honnan mint gyógyszerészek, orvosok, tanárok stb. kerülnek majdan ki.

Természetes, hogy az odaözönlés meggátoltassék, bizonyos feltételekhez, szigorított feltételekhez lesz kötve a középiskolákban a felvétel.

Ez a dolog azonban a lényegét nem illeti, nem érdekli; a kérdés mégis csak meg van oldva!

Az említettem értekezleten, a vélemények odairányultak, hogy bizony a nők, fiú-osztályokban (az I—II. osztályról volt szó, mert itt a székes-fővárosban sok I—II. fiasztályban nő tanít), nem képesek helyt állani, nem tudják megoldani feladataikat. Sem szelleme, sem teste nem képes az egyensúly megbolygatása nélkül kibírni azt a lélekölő, testet gyötrő munkát.

Az ezen szempontból történt megítélése a kérdésnek, ha nem egészen is feltétlenül, de bizalmat érdemel; azonban kevesebb rokonszenvet ébresztő az a szintén ott elhangzott nyilatkozat, hogy a nőtanítók alkalmaztatása — egyáltalában — csak nagyon rövid idő kérdése.

Mert — így szól a megokolás — az iskolának az életre kell nevelni, önállóságra kell a leányt is szoktatnia, tanítania, mert nagyon gyakran családfentartó szerep vár reá az életben. Hogy szoktathatja, taníthatja az életnek, hogy nevelheti önállóságra a leányt, az a nő, aki nem forog az életben, aki nem önálló, aki tehetségeiben, készségeiben, képzettségében kifogás alá eső, aki csak a férfi védőoszarnyai alatt tud és bír megállni?!

Első pillanatra megnyerő ez az okoskodás is, de ha az ember mélyebben hatol a lényegébe, csakhamar észreveheti magában az okoskodásban az érvelés betegségét.

Hisz, ha az életnek s az életben önállóságra neveljük a nőt, vajjon idővel nem lenne képes — ha egyéb tudományt, érzést, tehetséget, hajlamot stb. át tud önteni sikerrel a gyermek énjébe ma is — vajjon nem lenne-e képes ő, amikor már maga önállóságra neveltetett, szintén önállóságra nevelni?!

Hiszen az életbe kilépve ő is a gyakorlat térerén mozog s ha az a postamesternő, táviráda s telefonszerelőnő, vasúti alkalmazott, könyvelő stb. stb., az élet ezernyi veszélyei között s az erkölcsi énjük ellen intézett számtalan megpróbáltatás tüzeiben meg tudnak állani s *dicsé-*

rendő önállósággal tudnak küzdeni a mindennapi keserves falatért, és ha még hozzá vesszük, hogy a felsorolt hivatalban alkalmazotaknak csaknem kivétel nélkül mindegyikének a kezére bíznak egy-egy kitanítandó ujonczot, akit természetesen az életnek — pedig az ott ugyancsak próbára tett küzdsnek — és önállóságra kell nevelniök vagy mondjuk szoktatnijok: kérdem, vajjon nem tudná az a nőtanító is tehetségét fejleszteni, gyarapítani, képzettségét fokozni s ne tudná-e megselekedni azt, hogy az életnek s önállóságra nevelje növendéket?!

Ha elfogulatlanul ítélünk, nem lehetünk sújtók ítéletünkben.

Hiába hoznak sújtó nyilatkozatokat a nagy hírű külföldi professzorok is, akik a koponya alakulatából, a szürke agyállományából, tekervényeiből, meg talán a hosszú hajból is, úgy ítélkeznek, hogy a nő szellemi világa — amikor továbbképzéséről van szó, ha mindjárt csak mint paedagóga nőről is — tudományok befogadására s így továbbképzésre nem alkalmas, nem megbízható. A gyakorlat mást bizonyít.

Ott vannak pl. a tanítónők (csak nagyobb gondot kellene az életre s az önállóságra való nevelésükben a képezdek falai között fordítani), ott vannak mondom a tanítónők, hány végzi kitünő eredménnyel tanulmányait.

Nos hát, ha a képezde esetleg a polgári képezde évfolyamait is jó eredménnyel, sokszor kitüntetéssel eltudja végezni, miért ne tudna középiskolát, egyetemet is kijárni hasonló sikerrel? Ez csak természetes?!

Hisz a négy polgári, négy el. képezde, meg a polgári képezde évfolyamai, számokban ugyan azt az összeget adják, mint az egyetemet végzett ifjak iskolai évszámai?!

Tehát azt sem vethetjük kifogásként oda, hogy talán lankad értelmök, szellemi erejük, mert hisz tanítói társadalmunknak hány nő kitünősége emelkedett folytonos önképzés által a mindennapiság homályából köztiszteletnek örvendő magas polczra?!

A kérdés tehát jogosan mondható eldöntöttnek, de meg méltányosnak is.

Hadd legyen szabad verseny, aki tud, az haladjon, aki érez magában tehetséget, az ne rejtse véka alá, de gyümölcsöztesse a közjó hasznára, épülésére.

Csak szokatlan a Dr. nő, az ügyvédnő, de nem jogosulatlan.

Ilyen apró keretben, bizony nem lehet azal a fontos kérdéssel csak úgy néhány sorban foglalkozni, de érdekes ebbe mélyebben belehatolni, ezt tanulmányozni.

Ama értekezlet hangulatából csupán futó pillantást akartam vetni a rohamosan haladó kor minden megváltozható szellemére.

Egyébként e kérdés érdemleges felemlítésére a tek. Szerkesztő úr engedelmével még visszatérek azon alkalommal, amidőn az »Orsz.

és Egyetemi Tanügyi kongresszus» női szakosztálya — amely e kérdés tárgyalását tétélei sorába kitzte — e themával foglalkozik. C.

IRODALOM.

Goffine Oktató és épületes könyve

harmadik átdolgozott magyar kiadásban immár elhagyta a sajtót s most van kötés alatt. Nagy 8-adrét, igen finom papir, XXIV. és 944 oldal, 74 igen szép illusztrációval. Ára füzve 2 frt 20 kr., diszes egész vászonkötésben 3 frt, felbörkötésben 3 frt 50 kr. E kiadványt, diszes egész vászonba kötve, a Szent-István-Társulat tagjai 1895-re és 1896-ra, tehát két évre, illetményül kapják. *Akik társulati tagul 1896-ra iratkoznak be, tagilletményül az egész Goffine-t megkapják, egész vászonba kötve.* Megjegyezzük, hogy ez a Goffine-kiadás a kiállítás finomságát túlszárnyalja a külföldön egyszerű kiadás gyanánt megjelent Goffine-keket s megközelíti a díszkiadás gyanánt megjelenteket. Mint tagilletmény is valamivel költségesebb, mint az utóbbi években megjelent tagilletmények voltak. De a Társulat vezetősége azt hitte, hogy amit ezen az uton többletkép kiad, azt visszakapja azáltal, hogy a szép és olcsó kiadványból tagjaink buzgólkodása folytán a tagilletményeken túl is nagy számban elad példányokat.

— **Könyv az olvasókönyvről.** »A népiszkolai olvasókönyvről és olvasmánykezelésről.« Irta Dreisziger Ferencz Adán. (Bácsm.) Ára 1 frt 30 kr. Szerző a könyv első, elméleti részében az olvasókönyv helyzetével és szerepével foglalkozik. Kifejti, mely viszonyban áll az olvasókönyv a nevelő-oktatás végzéljával, miként szolgálja az erkölesi és vallásos nevelést, mily szerepet visz a nevelés munkájában, mennyiben szolgálja a természettudományi oktatást s mily fajta olvasókönyvek szükségesek az egyes iskoláknál. A második részben alapos elméleti és gyakorlati készültséggel általános és részletes módszertani utasításokat ad a föntjelölt czélok elérésére. Végül közkezen forgó olvasókönyvekből olvasmányokat mutat be tanítási gyakorlati leczkékül feldolgozva. Különösen több olvasmányt mutat be módszeresen átdolgozva a Mócsy-Patrovác-Schulcz-féle olvasókönyvekből. Az egész könyv egy hivatásának hangyaszorgalommal megfelelő tanító tapasztalatainak gyűjteménye. A legmelegebben ajánljuk tanferfiaink és a működő néptanítóknak megrendelésre.

— A „Katholikus Tanügy” című paedagogiai szakközlöny 20-ik száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg. Igen életre való indítvány van tőle. Az ismétlő iskolák reformja cz. cikkben, mely indítványt a kath. ismétlő iskolák intézői magukéva tehetnek. »Reményeink» cím alatt Veisz A. kántortanító a kath. tanítók nélkülözhetlen lapjának mondja a »Kath. Tanügy»-et. Kiváló cikk a »Nők az egyetemen» című is, melyben az új intézményt Freund Vilma üdvözl. Tarczájában megható hangon emlékezik meg a még nem lévő kath. tanítói arvházról a Karacsony alkalmából. A lap élén előfizetési felhívás van, melyben meg van adva a program. Egyleti ügyek, irodalmi hírek, vegyesek czimmel igen élénken vezetett rovatokat találunk. A lap szerkesztője dr. Komlóssy Ferenc kanonok, Esztergom egyházmegyei főtanfelügyelő, ki a kath. tanügyi hírlapirodalomnak immar másfél évtized óta egyik leg-hivatottabb és legönzetlenebb munkása. A lap ára egész évre 2 frt, fél évre 1 frt. Megrendelhető Budapesten, IV., Szondy-utca 28.

— **Felhívás előfizetésre.** *Virág* Ferenc lelkész és *Amberger* Marton tanító a napokban bocsátották szét kiadandó „*Általános nevelés-tan*»-ukra az előfizetési felhívást. A mű eredetiben Hasmann tanár tollából való. Iránya keresztény, az evangelium örökszép elveinek szalaítól at. meg at szöve. Különösen a lelkészek, tanítók és papnövendékek figyelmét hívjuk fel e munkára. Megrendelhető Német-Bolyban (Baranya-m.) a fordítóknál. — Füzött példány ára 1 frt, kötött példányé 1 frt 30 kr.

„Iskola” XI. évfolyam. Egyetemes kath. tanügyi folyóirat. A „Szatmár-ugocsi rk. tanítóegyesület” hivatalos havi közlönye. Szerkesztő: Bodnár Gáspár, tanár. Előfizetési ára 2 frt. Kiadja Reizer János könyvkereskedése Szatmárról. A 10. szám tartalma: Az egyenlőség elve az iskolában. *Ruprecht Alajostól.* A házi nevelők, nevelőnők és nyelvmesterek. *Lichteneggel Józseftől.* Vélemény. *Schultz Imrétől.* Az utolsó órán. Az „Iskola” érdekében. Megrendelhető Szatmárról.

VEGYESEK.

A győri püspök aranymiséje. Zalka János a győri egyházmegye püspöke az ország püspöki karának legidősebb tagja január 18-án tartja meg az aranymiséjét. A főpásztor január 15-én fogadja egyházmegyéje papságának jó kívánságait. 18-án pedig a világi deputációk üdvözl. majd a jubileuma alkalmából.

Köszönet. Méltóságos báró Hornig, veszprémi püspök ur kegyelmes atyánknak, aki 1894-ik évben hitközségünknek, Fiadon (Somogy) teljesen új iskola-épületet emeltetett s azt különféle tanszerekkel megajándékozni méltóztatott. Ő méltóságodnak ezen kegyességeért a legmelegebben hódoló köszönetét nyilvanítja, a fiadi rom. kath. iskolaszék.

Tanképesítő vizsgálat. Az angolkisasszonyok budapesti kath. felsőnép- és polgári is-

kolai tanítóképző-intézetében m. év december hó 27–31-ig bezárólag tanképesítő vizsgálatok tartattak. A miniszterium által kinevezett vizsgálobizottság közreműködése mellett a bíboros hercegprimás csak kivételesen s annak hangsúlyozásával engedte meg e vizsgálatok megtartását, hogy ebből jövőre nézve semmi-nemü precedens nem alkotható, mert ő főmaggasságának határozott szándéka a tanképesítés jogát oly értelemben megőrizni, a mint az a miniszteriumhoz felterjesztett, de mindeztideig még megerősítést nem nyert szabályzatokban a törvények helyes értelmezése alapján körvonaloztatott. A vizsgálobizottság tagjai voltak: dr. Veredy Károly kir. tanácsos, elnök, Bogisics Mihály apát esp. budavári pléb. primási biztos; Almásy Mária int. főnöknő igazgató, al-elnök, Halmay Kálmán tank. főigazgató és özv. Nendvichné miniszteri biztosok; továbbá Ember Károly tank. rendes tanár a neveléstudományokra, Pintér Kálmán főgymn. tanár az irodalmi tárgyakra, Hummer Nándor a Szt.-István-Társulat titkára és főgymn. tanár a történettudományi tárgyakra és Tavaszi Róza tanárnő a kézimunkára kinevezett vizsgálobiztosok. Vizsgálatra jelentkezett 8 jelölt, kik közül 2 a nyelv- és történettudományi szakcsoportból, egy a történettudományi körből, egy munkamesternői és végül egy jelentkező nyelvek tanítására nyert képesítést. Visszavetett egy jelentkező egy tárgyból, két tárgyból és 1 véglegesen. Megjegyzendőnek tartjuk, hogy a jelöltek — az intézet tantervében előírt terjedelemben — a hittan tárgyaiból is megvizsgáltattak. A vizsgálat befejeztekor elnök nagy elismeréssel konstatalta, hogy a szerzetesnőjelöltek kivétel nélkül lelkiismeretes és dicséretreméltó előkészülettel léptek a vizsgálobizottság elé.

A tanító fegyelmi joga. A testi fenyték az iskolában tiltva van, de azért a bíróság csak akkor bünteti meg a tanítókat, ha a fenytés súlyosabb következményekkel jár. Nemrég M. F. tanító állott a büntető járásbíróság előtt, mert egy gyermeket kétszer fejbe ütött. A bíró felmentő ítéletet hozott azzal a megokolással, hogy a tanítónak tanítványaival szemben házi fegyelmi joga van, s a sértés könnyű volt. Ezt az ítéletet, mint az »Ügyvédek Lapja» írja, a kir. tabla megváltoztatta s a tanítót tizenöt forint pénzbüntetésre, esetleg három napi elzárásra ítélte. Az igen érdekes megokolás így szól: »A tanítót az iskolába járó gyermekekkel szemben a házi fegyelmi jog nem illeti meg, de nincs jogosítva oly fegyelmezési mód gyakorlására sem, mely a tanítványával szemben meggyalázó. Vádolt tehát ama általa is beismert cselekményével, hogy panaszosnak 9 éves fiát a kezével kétszer fejbe vágta, a tanító fegyelmezési jogát megsze túllépte s a gyermek irányában meggyalázó cselekményt követett el, miért is becsületsértés czimén a fenti büntetést kellett rá kiszabni.» Mit szól ehhez a paedagogia?

Halálozás. *Homolka János*, a szombathelyi egyházmegye jánosházi kerületének felejtetlen eseresé és a tanítói kör elnöke, Szombathelyre utaztában, szívszélhűdés következtében váratlanul elhunyt. E szomorú értesítést az esperes k. tanítókör világi elnöke küldte be hozzánk e szavak kíséretében: Az egyházmegye a boldogultban szeretett paptársát, plébániája pedig buzgó lelki pásztorát gyászolja; de nem kevésbé osztozik e gyászban a kerület tanítótestülete sem, mely az elhunytban jóakaróját, szorgalmas tanfelügyelőjét és a tanítók nemeszívű barátját veszíté el. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Gazdák és kertbirtokosok mindazt, a mire gazdaságukban és a kertben magvak és műtrágyákból szükségük van, a legmegbízhatóbb és legjobb minőségben **M a u t h n e r Ö d ö n** budapesti magkereskedéséből (Andrássy-út) szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. — Minden rendelés még a beérkezés napján pontosan elintéztetik.

RÖVID HÍREK *Új tanügyi lap* indult meg Egerben **Heves megyei Tanügyi** czimmel, mely kizárólag Heves megye tanügyi érdekeit fogja szolgálni a Heves megyei ált. tanító egyesület hivatalos lapja lesz. — *A vallás- és közoktatásügyi* m. kir. miniszter **Józsa Antalt** a gömörmezei tanfelügyelőség vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelőt Gömörvármegye kir. tanfelügyelőjévé a VIII. fizetési osztályba nevezte ki. — *A szünidei tanfolyam.* Ez év július és augusztus havában Budapesten a vakok intézete helyiségében tanfolyamot rendeznek oly tanítók és tanárok részére, kik a dadogók és hebegők tanítási módszerét elakarják sajátítani. A tanfolyamra jövők közül a közoktatási miniszter tizen 100—100 forintnyi segélyben fog részesíteni. — *Nyolcz osztályú középiskola nők részére.* Az országos nőképző egyesület alkalmat ad nemcsak a növendékeinek, hogy képzettségüket az érettségi vizgálathoz hasonló szintre emelhessék. Az egyesület elhatározta, hogy a tanítónői tanfolyamát fokozatosan beszűnteti s helyébe nyolcz osztályú középiskolát létesít, a melyben a latin nyelvet is tanítják.

Szerkesztői üzenetek.

S. Sz. Jutta A kért *„Vezérkönyv”* megrendelhető **Lauffer Vilmos** könyvkiadónál, Budapesten (Újvilág utca 14. szám.) — **S. J. Köbölkút.** Készséggel teljesítettük kérését. A mű dicséri mesterét. — **J. F. Kiszeg** Beérkezett. A bírálat eredményéről értesíteni fogjuk, addig türelmet kérünk. — **P. F. B. Kula** Örömmel látjuk máskor is. Üdvözljük — **G. Ignác. Lieszeken** A Szent-István-Társulat a *„Népiratkákat”* csak magyar nyelven adja ki; de a mint már több ízben is kifejeztük, a Társulat minden díj nélkül ad jogot bárkinek is ezen iratkáknak más hazai nyelven való kiadására, csak tessék a fordítás szövegét előzetes approbáció végett a Társulat elnökségéhez beküldeni. A kath. tanítói árvaház ügye iránt kifejezett nemes érdeklődése arra jogosít fel, hogy felhívjuk szíves figyelmét az alapkezelő bizottság által kibocsátott 2—3 kros lapocskákra. Ezek eladása avagy eladatása által is tehet hasznos szolgálatakat az alap javára. Ily lapocskákat kívánatra készséggel küldetünk. — **Megérkezésem S. ra.** Nem közölhető. Időszerű neveléstanai és módszertani dolgozónak — ha a közölhetőség mértékét megítéljük — készséggel adunk helyet. — **K. J. Felső-Zsolezán** l. A nem gkath. vallású tanulók után járó tandíj összegét

nem a tanító állapítja meg, hanem az egyházközség jóváhagyásával az iskolaszék, 2. Ugyancsak az iskolaszék jogkörébe tartozik a magánvizsgálatok díjának megállapítása, valamint az is, hogy ezen összeg az igazgató és a vizsgáló tanító között mily arányban osztás-sék meg. A harmadik kérdésre véleményünk egyszerűs-mind tanács is: Ne tegyen semmit Sok kellemetlenségnek lenne az forrása, ha ön abban az ügyben a hivatalos eljárás terére lép. Az ügy érdekében legfeljebb a kerületi esperes tanfelügyelőt értesítheti, de ezt is csak magánúton eszközölje. — **Sch. J. Mező-Kövesd.** Közöljük. Az írói tiszteletdíj összegére nézve még most üzenetet nem adhatunk, mert ezt a hasárok száma határozza meg. Örömmel üdvözljük munkatársaink között. (Folytatjuk.)

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

1895 dik évfolyam 48-ik számában hirdett **ghymes-kösztolányi kántor-tanítói állomásra**, a mely főkegyháza a lédecezi plébániának, a pályázat 1996 dik évi január 22-ig meghosszabbítottatik, a mely napon a választás meg fog tartatni. Folyamodványok a bizonyítványokkal **Báthy Gyula** garamszentbenedeki kerület tanfelügyelőjéhez és barsnémethi-i plébánoshoz ghymes-kösztolányi rk. iskolaszékre czimezve küldendők. U. p. Garamszentbenedek.

Hidas (Pozsonym. u. p. Fél) községbe a róm. kath. német-magyar tannyelvű iskolához azonnali belépésre segédtanító kerestetik. Fizetése polgári évre 300 forint, butorozott szoba, eun k fűtőanyagára 7 frt. Kántorságban segédkezik. Kérvények a hidas plébánia hivatalhoz küldendők.

A huyagi (Esztergom) róm. kath. iskolához a haladók és ismétlők vezetésére okl. önálló tanító kerestetik. Fizetése 400 frt és egy öl fa. Lakás nincs. A kántoriakban segédkezni köteles. Kérvények legkésőbb 1896. január 20-ig főtisztelendő **Birkés Ákos** nógrádvarbói plébános urhoz intézendők. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Bővebb információt nyújthat **Borbás Károly** főtanító.

Egri érseki megye.

A detki (Heves) róm. kath. népiskolánál üresedésben lévő tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése 300 és 50 frt lakbér leend, mely előbbi előleges havi részletekben és az utóbbi évnegyedes részletekben fizetetik Detk község — mint iskolafentartó pénztárától. E rendszeresített önálló tanítónak kötelessége csupán az lesz, hogy egyik osztályt, ez idő szerint a haladókkal és az ismétlő iskolában járó nőgyermekeket oktassa. A szabályszerűen felszerelt kérvények 1896. év január 20-áig a detki rk. iskolaszék elnökéhez küldendők.

Előléptetés folytán alulírott segédkántortanítót keres. Fizetése: polgári évre 160 frt, ágyneműn mosáson és világitáson kívül teljes ellátás. Kötelessége: első osztályt tanítani, kántorságban felváltva segédkezni. Megkeresések **Zeley Gyula** kntanítóhoz intézendők **Kisköre** (Heves) december hó (posta vasut helyben.)

A vámosgyörki (Heves) rk. tanítónői állomásra hirdett pályázat jövő évi január 18 iki határidővel újból kitűzetik.

Sajó-Vámos (Borsodm) róm. kath. kántortanítói állomásra az 51. számban közölt pályázat újból kihirdettetik. Határidő január 14.

Kalocsai érseki megye.

Zsablyán lemondás folytán magyar-német ajku I-ső vegyes osztályu róm. kath. tanítói állomás megüresedvén, erre 1896 évi február 1 éig pályázat hirdettetik. Javadalma: a) 400 frt. b) lakbér fejében 50 frt mindkettő előleges havi részletekben az iskolafentartó fizetetik. Feltételek: Tanítói oklevél, működési bizonyítvány az iskolaszéktől; az orgonálásban jártas

előnyvel bír; ismétlő iskolaért külön díjazás nem jár; eredményes működése esetében fizetésjavításra számíthat; a megválasztott állomását azonnal tartozik elfoglalni. E feltételek szerint felszerelendő kérvények a szabványi róm. kath. iskolaszékre czimezve főt **Eigl József** apát-plébános urhoz Futakra (Bácsm) küldendők. Férfi- és nőtanítók egyaránt pályázhatnak. 1—2

Pécsi egyházmegye.

Kánya (Tolnam) róm. kath. hitközségben osztálytanító szükséges. Tanítja a nagyobb vegyes osztályt; szükség esetén ünnepi iskolában és kántorságban segédkezik; templomban a gyermekekre felügyel. Tanynyelv magyar. Polgári évre kap 305 frtot, egy szobát az emeleten csinos butorizzattal, fűtéssel. Kívánatos, hogy állását tanév közben el ne hagyja. Oklevél hiányában képezdevégzettség igazolandó. Az állás mielőbb elfoglalandó. Vaspályához kocsi kap **Kövesdy János** hitközségi elnök.

Székesfehérvári egyházmegye.

Csepel (sziget) róm. kath. fiúiskolánál I. és II. egyesített osztály tanítói állásra f. évi január 16-ra pályázat hirdetik, a tannyelv magyar német, az ismétlőt, a kántortanító mellett segédkezni tartozik. Fizetése 330 frt, ismétlőért 30 frt, lakbér fejében 60 frt, és 2 öl puhafa. Az állás azonnal elfoglalandó. Oklevéllel ellátott folyamodvány **Zeltner Sebő** plébános urhoz intézendő. 1—2

Szombathelyi egyházmegye.

A **Népnevelő** 49. és 50. számban megjelent **Komjáthi** (Vasm) róm. kath. kántortanítói állomásra hirdetett pályázat 1896. évi január 22-ig meghosszabbítottatik. 1—2

A **Vas-Árokszállasi** — u. p. **Pinkafő** — német-magyar tannyelvű róm. kath. iskolához az osztálytanítói állásra január végéig pályázat hirdetik: évi jövedelem 700 korona, 2 öl puha tűzifa és egy butorizzott szoba. Kérvények az iskolaszéki elnökséghez küldendők. 1—3

Váci egyházmegye.

A **szarvas-gedei** (Nógrádm) kath. kántortanítói állomásra 1896. évi január 15-ére pályázat hirdetik. Jövedelme: lakás kerttel; 5 kat. hold szántóföld és 1580 öl rét, község munkálja felét, illetve fizet 30 frtot, 75—80 pártól párbér (1 véka rozs és 25 kr) és stóla; községtől deputatum és tandíj 60 frt és 17 úrköbméter fa (Canonica Visitatio szerint jár 10 öl); iskolafűtésre 10 frt; végre ideiglenes segélykép **Meskó**

örökösöktől 74 frt. Kötelessége az összes kántori és tanítói teendők elvégzése. Megjegyeztetik, hogy az új iskola felépültéig lakásából az egyik szoba tantermmül használtatik. Pályázók iskolaszékhez intézett okmányos folyamodványukat **Bösz Emil** iskolaszéki elnökhöz Jobbágyiba (posta Apez) küldjék, a pályázat napján személyesen megjelenjenek. 1—3

Veszprémi egyházmegye.

A karádi esp. kerületbe kebelezett **Köröshegy** anyagyházhoz tartozó **Pusztaszemes** fiókegyházban 1896. január 14-én pályázat fog tartatni. Jövedelme: 1. 18¹ pozs. mérő párbér rozs 4 frt 26 kr. párpénz Összértéke 46 frt 26 kr., 2. a lakház keleti oldalán 6 kat. hold szántóföld egy tagban értéke 30 frt, 3. földeket a nép munkálja és hazatakarítja. Értéke 50 frt. Munkaváltás esetén is 50 frtot fizet az iskolaszék, 4. öt akó must helyett 25 frt, 5. Tandíj czimén 7 frt, 6. Hitközség pénztárából 50 frt, 7. kis temetésért 26 kr., nagy temetésért 52 kr. mintegy 2 frt 50 kr., 8. 1892-ől legelő illetőség, értéke 10 frt, 9. Ismétlő iskoláért a község pénztárából 10 frt, 10. Tűzifa értéke 30 frt, 11. Községtől feljavítás 50 frt, összesen 311 frt 16 kr. Tannyelv: magyar-német. Tankötelesek 60. Orgonálásban teljes jártasság, a pályázaton személyes megjelenés kívánatik. A megválasztandó köteles évenként két-három ízben körmenetet vezetni a szőlőhegyi szent kereszt-hez és Andocsra egyszer. Kérvények a **köröshegyi plébánia** hivatalhoz czimzendők. 1—2

A **devecseri** róm. kath. népiskolához a III. osztály vezetésére okleveles tanító kerestetik. Fizetése a hitközség pénztárából 300 frt készpénz, egy szobából álló butorizzott lakás fűtés és tisztogatás. Kötelessége a III. osztályt önállóan vezetni, a kántori teendőket időről-időre végezni. Az iparos iskola tanításáért külön díjazást kap; mellékjövedelemre is számíthat. Ezen állomásért nőtanítók is pályázhatnak. A szabályszerűen okmányozott folyamodványok főtisztelendő **Derdák Lőrincz** plébános ur czimén 1896. évi január hó 25-ig a devecseri róm. kath. iskolaszékhez küldendők. Devecser, 1895. évi decz. hó 30-án **Tima Lajos** főtanító.

Az **inkei** (Somogym.) községi népiszkola főtanítói állására pályázat hirdetik. Az állás összes jövedelme lakáson kívül 402 frt. Az állásra csak róm. kath. vallású tanító pályázhat, ki a kath. kántori teendőket is köteles lesz végezni. A folyamodványok az iskolaszékhez intézve **Steiner József** plébánoshoz **Iháros** (Somogym.) küldendők január 14-ig. A választás 1896. január 15-én leendő személyesen megjelenők előnyben részesülnek.

Minden

szőlőbirtokosnak és mezőgazdának ajánlatos az „**Ungarische Weinzeitung**“ és a „**Budapester Landwirtschaftliche Presse**“ czimű lapokat megrendelni. Mindkét lap előfizetési ára együttesen **egész évre 4 frt.** — Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal **Budapest VI., Dessewffy-utcza 45.**

A Szent-István-Társulatról és egyes kiadványairól.

Tájékoztató a Szent-István-Társulatról.

Magyarország Nagyasszonyának, a boldogságos Szűz Máriának és első apostoli szent királyának, Szt. Istvánnak oltalma alatt, **Szent-István-Társulat** néven egyházi és világi katolikusokból egyesület alakult épületes és hasznos könyveknek, képeknek és folyóiratoknak kiadása és ez úton a valóságosság és műveltség terjesztése végett, mely egyszersmind a magyar püspöki kar megbízásából és utasítása szerint, Magyarország **katholikus népiszkolái** számára tankönyvek és tanszerek kiadásáról és terjesztéséről gondoskodik.

A társulat védői Magyarország hercegprímása és püspökei.

Jelenlegi elnökei: **gróf Zichy Nándor**, aranygyapjas vitéz, az apostoli király belső titkos tanácsosa, a főrendiház tagja és **gróf Eszterházy Miklós Mór**icz,

a főrendiház tagja. Aelnöke: **dr. Kisfaludy Árpád Béla**, prépost, egyetemi tanár.

A Szent-István-Társulat tagjai irányában a következő kötelezettséget vállalta: Évenként minden társulati tagnak legalább 90 nyomtatott ívre terjedő olvasmányt küld. De ez olvasmányokból az önálló könyvet kitevő munkákat nem küldi minden tagnak külön, hanem az úgynevezett tiszteleti tagokhoz, kik minden egyházmegyében ennek kiterjedése szerint többen vannak, s kik azon a vidéken a tagok irányában a társulatot képviselik, a könyveket az egyes tagoknak kézhez szolgáltatják, a tagdíjtóluk átveszik stb. A folyóiratokat és a naptárt azonban minden tag czimére külön küldi a Társulat.

Aki a társulat tagjai közé kíván lépni, ha Budapestben lakik, bejelenti magát a Társulat igazgatóságánál

(Királyi Pál-utca 13. sz.), vidéken pedig azon tiszteleti tagnál, kitől a tagilletményt, vagyis a 60 ívnyi könyvet legkönnyebb úton megkaphatja, vagy plébánosánál, a ki a további utasításokat szívesen megadja.

A Társulat rendes tagja tagdíjúl évenként befizet 3 frt 15 krt azon tiszteleti tagnak, kitől a Társulati könyveket kapja és akinél, ha valamely könyvet meg nem kapott volna, azt megsüregti.

Tekintve, hogy a könyvek mai ára szerint rendszeren egy 10—12 ívből álló könyv ára 1 forint szokott lenni, a Társulat pedig 1 forint 5 krért 30 nyomtatott ívre terjedő könyveket ad, vagyis 90 ívet 3 forint 15 krért. tagadhatatlan, hogy oly olcsó áron, mint a Szent-István-Társulat, sehol az egész országban könyveket nem kaphatni.

Megjegyezzük még, hogy a Szent-István-Társulat a hazában dívó minden nyelven ad ki kath. elemi tankönyveket, melyeket legzélszerűbb magánál a Társulattal megrendelni (a levelek így czímzndók: A Szent-István-Társulat ügynökségének, Budapest, Királyi Pál-utca 13. sz.)

Szentképek és imakönyvek szintén nagy választékban kaphatók. Kívánatra a Társulat saját alapszabályait és könyvjegyzékét több példányban is ingyen megküldi.

A Szent-István-Társulat ügynökségénél

Budapest, IV. ker., Királyi Pál-utca 13. sz. megrendelhetők a következő kiadványok:

Teljes 6- és újszövetségi Szentírás, jegyzetekkel	
4 r. Füzve	4.—
Félbörkötésben	6.—
Börkötésben	7.50
Az új-szövetség szent-könyvei a Vulgata szerint. Igen tetszetős alaku, nagy 8r. Ára díszes vászonkötésben	1.—
Costa-Rossetti Gyula. A Jézus isteni szíve iránt való ájtatosság katekizmus. (32-r. 48 l.) 1888.	—10
Ligouri Sz. Alfonz látogatásai a legméltóságosabb Oltári szentség és a bold. Szűznél (12-r. 119 lap) 1887. Kötve	—35
A boldogságos Szűz Mária szepőlötelen szent szívének tisztelete. (16-r. 96 l.) Kötetlen 10 kr. Kötve	—15
Tárkányi Béla. Jézus szent szívének imádása. XII. kiadás. (16-r. 64 l.) Eger, 1893. Kötetlen 5 kr. Kötve	—12
Ugyanattól. Szent Ének-füzér. IX. kiadás. 32-r. 160 l.) Eger, 1891. Kötetlen 15 kr. Kötve	—20
Ugyanattól. Vezérkönyv a kath. ker. anyaszentegyházban tartatni szokott Processiókhoz. IX. k. (8-r. 136 l.) Eger, 1890. Kötetlen 21 kr. Kötve	—28
Égi ösvény a szentek nyomdokain. Példákban oktató imádságos és énekeskönyv. Irta Nagy Antal, szónyi plébános. Budapest, 1895. Kis 8-r. 880 oldal, 6 képpel. Ára füzve 1 ft 50 kr., egész vászonba kötve 2 frt, egész fekete bőrbe kötve 2 frt 50 kr., chagrinkötésben	2.—
Pázmány Péter. Keresztény imádságos könyve. 8-r. Vászonkötésben	1.30
Börkötésben	1.80
Chagrinkötésben	2.50
Ugyanaz, újra átnézve és bővítve 4-rét, nagy betűkkel, igen szép papíron, tiszta nyomással, 5 szép képpel. E régóta várva-várt, 564 oldalra terjedő gyönyörű imakönyv ára félbörkötésben vörös metszéssel	3.20
Egész bőrben, vörös metszéssel	4.—
Arany metszéssel	4.20
Hahnkamp György. Imádkozzál és dolgozzál. Imádságos könyv munkások számára (16-r. 196 old.) Szép színes képpel, finom papíron; szép egész vászonkötésben	—50
Molnár Vid Bertalan. Imák és intelmek kereszt. kath. hadflak számára. 192 old. Százával terjesztendő. Ára félvászonkötésben	—10
Officium Divinum. Kalauz a ker. kath. magán- és nyilvános isteni szolgálatra. II. átdolgozott	
kiadás. XVI. és 848 oldal, 4 képpel. Budapest, 1893. Ára füzve	2.—
Egész angol vászonkötés	3.—
Egész bőrötés vörös metszéssel	3.50
Ugyanaz aranymetszéssel	4.—
Chagrinkötés aranymetszéssel	5.—
Igen finom borjubőr kötés	6.—
Officium Hebdomadae Sanctae. Nagyheti szertartások. 388 oldal, 1 képpel. Budapest, 1893. Füzve	1.20
Egész angol vászonkötés	1.60
Egész bőrötés vörös metszéssel	2.20
Ugyanaz aranymetszéssel	2.60
Chagrinkötés aranymetszéssel	3.50
Igen finom borjubörkötés	4.—
A kettő egyben. Füzve	2.20
Egész angol vászonkötés	4.—
Egész bőrötés vörös metszéssel	4.50
Ugyanaz aranymetszéssel	5.—
Chagrinkötés aranymetszéssel	6.—
Igen finom borjubörkötés	7.—
Bolanden K. Berta királyné. Történeti regény a XI. századból. (441 lap.) Ára füzve	—60
Bougaud Emil. A fájdalom (297 lap.) Egyszerű kiadás füzve	1.—
Finom kiadás füzve	1.50
Kötve	2.—
Cantu Caesar. Világtörténelem (15 kötet, betűrendes mutató és az utolsó harmincz év története.) Ára a teljes műnek	50.—
Kempis Tamás négy könyve Krisztus követéséről. Fordította dr. Nogáll János. (16-r. 350 lap.) Ára kötve	—60
Nemes Antal dr. A Jézus szent szíve ájtatosság. (480 lap.) Ára kötve	2.—
Nogáll János dr. Boldogságyony követése. II. k. (389 lap.) Ára kötve	1.20
Ugyanattól. Lelki harc. II. kiadás (352 lap.) Ára kötve	1.20
Ugyanattól. Lelki élet könyvtára. I. könyv: Keresztény vezérezkikék. (396 l.) Ára füzve	1.—
II. könyv: Urangyala. (346 l.) Ára füzve	1.—
Pusztai József. Krsesánszko Katholicsánszke Czerkvene Peszni sz potrejbni mi molitvami i vnógimi vogrszkimi peszmami. Za skolnike, katholicsánszko mladézen, ino za vszákoga pobozsnoga krscesenika. (Vend-magyar ima- és énekeskönyv.) (8-r. 687 lap.) Ára füzve	2.—
Félbörkötésben	2.50
Egész bőrötésben vörös metszéssel	2.80
Egész bőrötésben aranymetszéssel	3.—
Chagrinkötésben	3.50
Dupanloup. Jézus Krisztus. Fordította Ruschek Antal, győr-nádorvárosi esperes-plébános. Nagy 8-r. díszmü egy mülappal, 5 teljes oldalnagyságu képpel s mintegy 70 kisebb képpel 232 oldal. Díszes kötésben	6.—
Nehezebb papíron, még díszesebb kötés	10.—
Ezenkívül megjelent a Társulattól Dupanloup Jézus Krisztus-a , teljesebb szöveggel, ugyan-csak Ruschek Antal esperes-plébános fordításában 8-r. 632 oldal. Igen finom papír egy szép czímképpel	2.—
Torquato-Tasov. A megszabadított Jeruzsálem. Olaszból fordította Jánosi Gusztáv. Két kötet. Ára díszes vászonkötésben vörös metszésü szegélylyel	3.40
Aranymetszéssel	3.80
Wiseman Haudek. Fabiola, vagy a katakombák egyháza. Negyedrét alak, díszkötésben füzve	3.50
	2.40
Gajfine Lénárt. Oktató és épületes könyve. Harmadik, átdolgozott magyar kiadás. Nagy 8-adrét, igen finom papír, XXIV és 944 oldal 74 igen szép képpel. Budapest, 1896. Ára füzve	2.50
díszes egész vászonkötésben	3.—
félbörkötésben	3.50

A Szent-István-Társulat ifjusági iratai.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat ügynökségénél

BUDAPEST, IV., Királyi Pál-utcza 13. szám.

A Szent-István-Társulat ifjusági irataira, melyeket keresztény-katholikus és magyar nemzeti szellem, oktató és nemesítő tartalom, kifogástalan magyar nyelvezet, csinos kiállítás, finom papír, tiszta nyomás, szép képek és izléses, díszes kötés, valamint olcsó árak ajánlanak, felhívjuk a katolikus tanítók és egyéb tanférfiak, tanügybarátok és szülők figyelmét.

Karácsonyi képeskönyv jó gyermekek számára. Festette <i>Diefenbach Lénárd</i> . Magyar szövegét írta <i>Rosty Kálmán S. J.</i> (4-r. 16 színnyomatu lap.) Ára	1.20	Hasznos olvasmányok. (264 lap) képekkel. Ára díszes vászonkötésben.	1.—
<i>Seeburg József</i> . Egyiptomi József. A mi kedves Udvözítőnk Jézus Krisztusnak megragadó élőképe. A főtisztelendő esztergomi hatóság jóváhagyásával. (4 r. 27 l. és 12 színnyomatu kép.) Ára kötve	1.—	A száműzött leánya. Füzve	—20
<i>Kisfaludi Árpád</i> . Levelek hugomhoz az olvasásról. (8 r. 105 l.) Ára füzve	—60	Vaszary Kolos. A várnai csata. Füzve	—50
diszes vászonkötésben	1.—	Sötét napok. A három árva. Kötve	—80
Aranka, vagy az alázatosság diadala a kevélység fölött. II. kiadás. Szép képpel, díszes kötésben ára.	—50	Tanulságos olvasmányok. Kötve	1.—
Az ifjuság öröme. Mulattató és tanulságos olvasmányok kath. fiu- és leánygyermekek számára. Öt önálló kötet, kétféle kiadásban. Az egyszerű kiadás (fél vászonkötésben) ára kötetenkint	—80	Falusi gyermekek könyve. Kötve	—40
a finomabb kiadás (díszes vászonkötésben) ára kötetenkint	1.20	A testvérek. Falusi gyermekek számára. Kötve	—10
Ifjuság könyve. Elbeszélések, költemények (264 lap) képekkel. Díszes vászonkötésben	1.—	A lelkiismeret, vagy Brooke Mari megpróbáltatásai. Amerikai elbeszélés. Irta <i>Dorsey Anna</i> , fordította <i>Gyuricska Péter</i> . Budapest, 1895. 228 oldal. Díszes vászonkötésben	—80
Szabad órákra. Ifjusági olvasmányok öt szép képpel. Díszes kötésben. Ára	1.—	Hasznos mulattató. Gyűjteményes ifjusági kiadvány. Budapest, 1895. 232 oldal. Díszes vászonkötésben	—80
<i>Demény Dezső</i> . Vallásosság és kincsvágy. Ifjusági elbeszélés Mexico meghódítása idejéből. Négy szép képpel. Ára díszes kötésben	1.—	A vadon gyermeke. Elbeszélés. Kötve	—40
Laurencia Elbeszélés a japán életből Több szép képpel. Ára	1.20	László főherceg élete. Sok szép képpel, ki-válóban díszes kiállításban, díszkötésben.	—60
<i>Szabó Imre</i> . A falu őrangyala. II. kiadás két képpel. Ára díszes vászonkötésben.	—70	<i>Dr. Baján Mihály</i> . László főherceg élete és halála. Budapest, 1896. Sok szép képpel. Díszes vászonkötésben	—60
Ifjusági olvasmányok. (244 lap) képekkel. Ára díszes vászonkötésben.	1.—	<i>Dr. Lőrincz Gyula</i> . A magyar történet százada. Budapest, 1896. Számos szép képpel. Díszes vászonkötésben	—80
		<i>Pintér Kálmán</i> . Irodalmunk a milleniumig. Budapest, 1896. Számos szép képpel. Ára díszes vászonkötésben	—80
		MiHeniumi emlékkönyv. Sok szép képpel. Buda-pest, 1896. Ára díszes vászonkötésben	—80
		<i>Tárkányi Béla</i> . Lelki manna, imádságos és énekes könyv a ker. kath. ifjuság számára. XXX. kiadás. (32. r. 336 l.) Eger, 1894.	
		A) Vászonkötés, fekete nyomással.	—35
		B) Vászonkötés, színes nyomással.	—50
		C) Bőrkötés, arany metszéssel.	—80

Ujdonság!! „A magyar nép könyvtára“.

Elbeszélések és tanulságos olvasmányok a magyar nép számára. Egymással össze nem függő önálló kötetekben jelenik meg. Eddig négy kötet került ki a sajtó alól. Egy-egy kötet ára színes borítékban, erős és csinos kötésben 30 kr.

Budapest. Nyomatott Rnschmann F.-nél. (Harisch-bazár.)